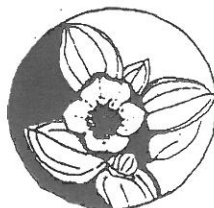

NIEUWSBRIEF NO 32

april 1998

Stichting
Werkgroep
Florakartering
Drenthe

WFD

Secretariaat:
Hester Heinemeijer
Anserweg 8
7975 PB Uffelte
(0521)351057

FLORON-coördinator:
Roelof Blaauw
Batinge 78
9331 KX Norg
(0592)614448

Beste Atlasmedewerk(st)er,

Alweer volop bloeiende Drentse, o nee tegenwoordig Amerikaanse krentenboompjes in veel bosranden, door hun rijke, witte bloesem oplichtende bomen van Zoete kers in de wat rijkere bossen, de 'goede' beekdalen plaatselijk geel van de dotters en langs de spoorloot hier en daar een pol bloeiende Stijve zegge: kortom, het nieuwe, al vroeg begonnen groeiseizoen is al flink 'op streek'. Hoog tijd dus ook voor de gebruikelijke voorjaarsnieuwsbrief met het excursieprogramma voor veldseizoen 1998, nieuws over de Atlas van de Drentse flora, het gebruikelijke voorproefje daaruit in de vorm van een kaartje en beschrijving van een typische 'potklei'-soort, Bleke zegge en wat bespiegelingen en plannen over en voor de WFD na de Atlas.

Een boeiend en plezierig veldseizoen toegewenst en graag tot ziens op (één van) de WFD-excursies, namens de Werkgroep Florakartering Drenthe,

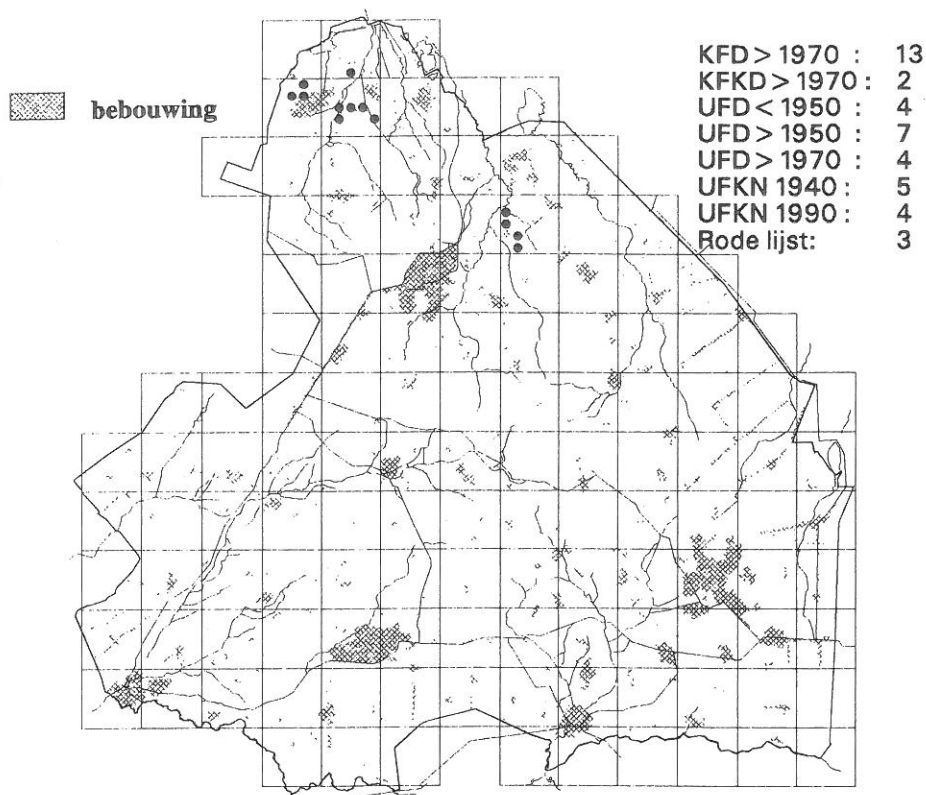
Ben Hoentjen.

Atlas van de Flora van Drenthe: de laatste loodjes

Momenteel zwoegt de redactie op de laatste soortbeschrijvingen, schaaft aan de teksten voor de inleidende hoofdstukken en bereidt de definitieve vormgeving van de atlas voor. Gelukkig is er een kopzorg minder: dankzij de hulp van de Provincie Drenthe en de positieve reactie van verschillende WFD-medewerkers op de oproep in de vorige Nieuwsbrief is de financiering van de atlas rond! Heel erg bedankt voor deze zeer welkome steunbetuiging, die ook aangeeft dat men er vertrouwen in heeft dat de atlas er komt.

Ook met de illustraties zit het wel goed. Van Peter Venema ontving de redactie een prachtige serie tekeningen van 'zijn' soorten en ook de andere tekenaars vorderen goed. En het zal nog moeilijk worden uit het grote aanbod aan foto's en dia's een keus te maken.

Begin mei zal in overleg met uitgever Schuyt & Co de verschijningsdatum moeten worden vastgesteld. En dan wordt het echt een wedloop met de tijd. Na de zomer zal duidelijk zijn welke datum iedereen moet reserveren om straks de presentatie mee te maken.

KFD = Kilometerhok Frequentie Drenthe : aantal kmhokken waarin de soort sinds 1970 is aangetroffen (aantal stippen op verspreidingskaartje)

KFKD = Kilometerhok Frequentie Klasse Drenthe : zeldzaamheidsklasse, op basis van KFD

UFD = Uurhok Frequentie Drenthe: aantal uurhokken resp. atlasblokken waarin de soort is waargenomen

UFD < 50 en UFD > 50 zijn ontleend aan de Atlas van de Nederlandse Flora deel 1,2 of 3

UFKN = Uurhok Frequentie Klasse Nederland: uurhok-frequentieklasse volgens Botanisch Basisregister (CBS, 1993)

Figuur 1: De verspreiding van Bleke zegge (*Carex pallescens*) in Drenthe, op basis van gegevens van de Werkgroep Florakartering Drenthe, Provincie Drenthe en FLORON, 1970-1997.

De Bleke zegge behoort, met onder meer Heelkruid en Bosereprijs, tot een select groepje planten dat in Drenthe vrijwel beperkt is tot de bossen in vochtige gebieden met potklei of zware kleileem in Noord-Drenthe nabij Roden en Gasteren. Volgens de Atlas van de Nederlandse Flora had de soort hier vanouds de meeste groeiplaatsen. Daarbuiten is ze eertijds vermeld van de omgeving van Odoorn voor 1950 en nabij Eelde na 1950 (Mennema e.a., 1985). De Bleke zegge komt op alle bekende vindplaatsen slechts in zeer kleine aantallen voor en is mogelijk de laatste jaren uit een deel van de op de kaart aangegeven kilometerhokken verdwenen (Van Zanten & Dekker, 1995).

Volgens Westhoff & Den Held (1969) is de Bleke zegge een kensoort van het Borstelgrasverbond. In Drenthe is deze zegge echter karakteristiek voor (voormalig) hakhout van het Elzen-Vogelkersverbond. Na het afzetten daarvan kan deze soort zich sterk uitbreiden, vandaar haar indeling bij de oecologische groep van kapvlakteleplanten. De soort kan geen permanente sterke beschaduwing verdragen en het verdwijnen van de hakhoutcultuur is vermoedelijk een belangrijke oorzaak van haar achteruitgang. Ze kan zich hier en daar handhaven op kleine open plekjes in het bos of langs paden. Er wordt wel gepleit voor lokale hervatting van het afzetten van hakhout, mede ten behoeve van deze rode lijstsoort (Van Zanten & Dekker, 1995). Dit brengt echter onder de huidige milieumomstandigheden het risico met zich mee van verruiging met braam en hoge kruiden waartegen de Bleke zegge niet is opgewassen. Bovendien is in veel opzichten juist een meer natuurlijke ontwikkeling van deze bossen te waarderen. Op de wat langere termijn biedt het achterwege laten van bosbouwkundige ingrepen ook voor de Bleke zegge perspectief doordat als gevolg van boomsterfte gaten in het kronendak zullen ontstaan waar de soort van kan profiteren.

Toekomst: de Bleke zegge is landelijk sterk achteruitgegaan en bedreigd. In Drenthe is dit eveneens het geval. Het voortbestaan van deze soort in de provincie op langere termijn is twijfelachtig.

Mennema, J., A.J. Quené-Boterbrood en C.L. Plate (1985): Atlas van de Nederlandse Flora 2: zeldzame en vrij zeldzame soorten. Rijksherbarium / Hortus Botanicus

Van Zanten, I. en H. Dekker (1995): Sparen voor Later. Onderzoek naar voorkomen, bedreiging en beheer van zeldzame plante- en inseksoorten in Drenthe. Ministerie van LNV, Directie Noord/LB&P ecologisch advies bv.

Westhoff, V. en A.J. den Held (1969): Plantengemeenschappen in Nederland. Thieme en Cie, Zutphen

De WFD na de atlas: hoe verder?

Als straks de atlas als tastbare herinnering aan vele uren veldwerk, individueel, in kleine groepjes of tijdens WFD-excursies, bij ,hopelijk iedereen, voor het grijpen in de kast staat, is één van de twee officiële doelstellingen van de WFD gerealiseerd. Ook is er in al die jaren een 'netwerk' van enthousiaste 'Drentse' floristen ontstaan, die met hart en ziel voor de atlas 'gehokt' hebben. Het zou jammer zijn als die structuur weer uit elkaar zou vallen door gebrek aan een (of meer) nieuw(e) doelen. Een van de ideeën die bij het zoeken naar een nieuwe 'uitdaging' naar voren is gekomen, is het jaarlijks 'adopteren' van een natuurgebied van een de Drentse natuurbeherende instanties met als doel de flora van dit terrein te inventariseren en in kaart te brengen. Om een volledig beeld van de plantengroei te krijgen wordt naar het terrein, verspreid over het groeiseizoen een aantal WFD-excursies georganiseerd. Om te kijken of dit idee ook bij de actieve WFD-medewerkers aanslaat is in overleg met de Stichting Het Drentse Landschap gekozen voor het Kleibosch ten NO van Roden(zie Excursieprogramma 1998).

Een ander nog niet verder uitgewerkt plan is een bijdrage te leveren aan het natuurmeetnet, dat momenteel door de Provincie Drenthe wordt opgezet. Voortbouwend op het werk voor de atlas zouden daarvoor een aantal kilometerhokken (25?) gekozen kunnen worden waarvan jaarlijks een deel zo volledig mogelijk wordt geïnventariseerd. Door de resultaten van opeenvolgende jaren te vergelijken kunnen we inzicht krijgen in de voor-en achteruitgang van plantensoorten in Drenthe. Zo'n project sluit tevens aan bij het landelijke door FLORON opgezet florameetnet. Tenslotte zal de WFD ook blijven meewerken aan al lopende FLORON-projecten.

Omdat de meeste van de mensen die tot nu toe de WFD 'trokken' na verschijnen van de atlas niet meer beschikbaar zijn voor het verder uitwerken van de nieuwe plannen, roepen we iedereen die zin en tijd heeft om hieraan zijn of haar steentje bij te dragen op dit ons te laten weten. Het zou fijn zijn met een frisse, nieuwe groep mensen verder te werken aan die andere WFD-doelstelling: het organiseren en stimuleren van floristisch veldonderzoek ten dienste van natuurbehoud in Drenthe.

Colofon:

Teksten:

Eef Arnolds en Ben Hoentjen

Tekeningen:

Vignet Zweedse kornoelje

Ate Dijkstra

Blaasjeskruid:

Archief Productgroep Landelijk Gebied

